

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет**

Кафедра економіки підприємства

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ**

**«Національна економіка»
для студентів денної форми навчання за напрямками
6.030504 – «Економіка підприємства»,
6.030509 – «Облік і аудит»**

**Затверджено методичною
радою університету,
протокол № від р.**

Харків, 2012

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ**

**«Національна економіка»
для студентів денної форми навчання за напрямками
6.030504 – «Економіка підприємства»,
6.030509 – «Облік і аудит»**

2012

Укладач:

Большенко С.Ф., к.е.н., доц.

Кафедра економіки підприємства

ЗМІСТ

Мета і задачі занять	5
Тема 1 Національна економіка: загальне та особливе	6
Тема 2 Економічні теорії та базисні інститути національної економіки	7
Тема 3 Теорія суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки	8
Тема 4 Характеристика економічного потенціалу	9
Тема 5 Державність та державне управління економікою	10
Тема 6 Структурна перебудова національної економіки	11
Тема 7 Демократія, економічна свобода та економічний порядок	12
Тема 8 Програмування та прогнозування національної економіки	13
Тема 9 Інституціональні форми інтеграції у світове господарство	14
Література	15

МЕТА І ЗАДАЧІ ЗАНЯТЬ

Мета самостійної робота студента полягає в досягненні більш повного розуміння теоретичних положень та закріпленні одержаних навиків практичного вирішення завдань щодо:

- особливостей національної економіки та її структури;
- економічних теорій та базисних інститутів національної економіки, їх видів та призначення;
- сутності теорії суспільного добробуту;
- складових економічного потенціалу та методики його оцінювання;
- методів державного регулювання економічних процесів;
- основ демократії та сутності економічної свободи;
- причин та наслідків структурної перебудови національної економіки;
- методів програмування та прогнозування національної економіки;
- інституціональних форм інтеграції України у світове господарство.

ТЕМА 1

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА: ЗАГАЛЬНЕ ТА ОСОБЛИВЕ

I. Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Сутність поняття «національна економіка» з позиції поглядів різних вчених.
2. Чинники, що визначають економічну систему країни.
3. Предмет та об'єкт дослідження національної економіки як науки.
4. Цілі національної економіки.
5. Особливості сучасної моделі економічної політики України.
6. Система і види макроекономічних пропорцій.
7. Стійкі тенденції зміни пропорцій, що властиві більшості національних економік.
8. Загальні і відмітні характеристики економічних систем.

II Теми рефератів:

1. Модель економічного розвитку України на сучасному етапі.
2. Чинники, що здійснюють домінуючий вплив на економіку України.
3. Проблеми і передумови економічного розвитку України
4. Оцінка конкурентоспроможності України на світовому ринку

Рекомендована література: [1; 8; 11-12; 20; 25.

ТЕМА 2

ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ ТА БАЗИСНІ ІНСТИТУТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Еволюція розвитку економічних теорій.
2. Інституціоналізм як напрямок сучасної економічної думки.
3. Визначення поняття ринкової інфраструктури та характеристика її функцій. Інститути загального та спеціального призначення.
4. Товарні потоки і потоки послуг та інститути що їх обслуговують.
5. Приватні та державні інститути. Інститути ринку праці.
6. Інформаційна складова ринкової інфраструктури.
7. Ментальність нації і економічна система.

II Теми рефератів:

1. Характерні особливості базисних інститутів, що сформувалися та діють в Україні.
2. Ментальність як елемент ринкової інфраструктури.
3. Роль неокласицизму у розвитку економічної теорії
4. Кейнсіанство як один із провідних напрямів сучасної макроекономічної теорії
5. Інституціоналізм і його різновиди
6. Розвиток української економічної думки

Рекомендована література: [16-17; 20; 32; 34.

ТЕМА 3

ТЕОРІЯ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ ТА СОЦІАЛЬНО-РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Цілі та завдання «економіки добробуту».
2. Сутність теорії добробуту.
3. Концепції та етапи розвитку держави добробуту.
4. Визначення поняття теорії добробуту з позиції А. Пігу в роботі «Економічна теорія добробуту».
5. Різновиди політики етатизму.
6. Основні характеристики соціально-ринкової економіки.

II Теми рефератів:

1. Роль інституту держави у формуванні концептуальних основ економіки добробуту.
2. Концепції та етапи розвитку держави добробуту.
3. Роль держави в теорії добробуту.
4. Оцінка державного впливу на економіку України.
5. Характеристика соціальних програм, що діють на цей час в Україні.

Рекомендована література: [9-10; 11; 14-15].

ТЕМА 4

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Сутність та структура економічного потенціалу.
2. Характеристика складових економічного потенціалу.
3. **Механізм функціонування економічного потенціалу.**
4. Основні напрямки розвитку економічного потенціалу України.
5. Особливості розвитку виробничого потенціалу.
6. Проблеми збереження та розвитку трудового потенціалу.
7. Мотиваційний потенціал: поняття та принципи формування.
8. Основи формування інтелектуального потенціалу.
9. Інформаційний потенціал та система забезпечення його формування на макрорівні.

II Теми рефератів:

1. Аналіз чинників впливу на розвиток економічного потенціалу України.
2. Порівняльна характеристика структури економічного потенціалу України з високорозвинутими країнами світу.
3. Аналіз показників, що характеризують економічний потенціал країни та ефективність його використання?
4. Загальна оцінка економічного потенціалу України.

Рекомендована література: [18; 20; 25; 30].

ТЕМА 5

ДЕРЖАВНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. **Причини втручання держави в ринковий механізм.**
2. Сфера діяльності держави у ринковій економіці.
3. Функції держави в ринковій економіці.
4. Методи державного впливу на ринкову економіку.
5. Схема державного регулювання економіки.
6. Адміністративні методи державного впливу на ринкову економіку.
7. Непрямі економічні методи регулювання.
8. Національні засоби регулювання зовнішньої торгівлі.

II Теми рефератів:

1. Оцінка державного регулювання економічних процесів в Україні.
2. Роль держави у стимулюванні інноваційної діяльності.
3. Методи державного регулювання економіки, що застосовуються в різних країнах світу.
4. Оцінка державного управління економікою України.

Рекомендована література: [2-3; 6; 11; 20; 22; 25; 29].

ТЕМА 6

ДЕМОКРАТІЯ, ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ПОРЯДОК

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Обґрунтування понять економічної свободи та демократії, їх змісту та прояву.
2. Результати емпіричних досліджень вчених різних країн питання співвідношення економічної політики, інститутів та добробуту людей.
3. Характер зв'язку між економічною свободою та демократією
4. Ліберальна демократія і влада закону.
5. Основні завдання міжнародного фонду «Демократія».

II Теми рефератів:

1. Характеристика країн, які досягли економічної свободи.
2. Характеристика взаємозв'язку економічної свободи і рівня доходів.
3. Економічна свобода та розвиток суспільства.

Рекомендована література: [11; 16; 20; 22; 25; 28].

ТЕМА 7

СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Концепція структурної політики в перехідний період.
2. Специфіка перехідної економіки України.
3. Роздержавлення як основа формування змішаної економіки.
4. Приватизація, її модель, напрями, етапи та наслідки.
5. Структурна політика держави і напрями реалізації.
5. Чинники, які впливають на структурну перебудову в країнах із ринковою економікою.
6. Умови та чинники, які впливають на структурну перебудову в постсоціалістичних країнах.
7. Лібералізація економіки та структурна перебудова економіки у перехідний період.
8. Фінансова стабілізація та соціальна політика держави.
9. Соціальна політика у перехідній економіці.

II Теми рефератів:

1. Структурна перебудова економіки України.
2. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення.
3. Структура економіки розвинених і постсоціалістичних країн.
4. Обґрунтування можливостей України щодо прискореного впровадження у виробництво науково-технічних розробок.

Рекомендована література: [7; 11; 20; 25].

ТЕМА 8

ПРОГРАМУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Суть державного програмування і види програм.
2. Методи прогнозування та планування.
3. Методика та організація розробки цільових комплексних програм.
4. Етапи формування цільових наукових і науково-технічних програм.
5. Індикативне (рекомендаційне) планування Програми економічного і соціального розвитку України.
6. Місце макроекономічного планування в системі державного регулювання економіки та види макроекономічних планів.

II Теми рефератів:

1. Пріоритетні напрями економіко-соціального розвитку України.
2. Стратегія економічного і соціального розвитку України.

Рекомендована література: [3-4; 20; 25; 31].

ТЕМА 9

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

I Питання для самостійного поглибленого вивчення:

1. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.
2. Сучасна трансформація міжнародного поділу праці та перспективи участі України у світогосподарських процесах.
3. Стан ресурсного самозабезпечення України і розвиток її експортного потенціалу.
4. Формування механізму зовнішньоекономічних зв'язків.
5. Україна в міжнародній науково-технічній та виробничій кооперації.
6. Пріоритетні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики України на сучасному етапі.
7. Міжнародні торговельні відносини і ефективність поділу праці.
8. Зовнішньоекономічна політика і її види.
9. Платіжний баланс і його види.
10. Суть, особливості й структура розвитку світового господарства.

II Теми рефератів:

1. Загальна оцінка інтеграційних процесів, що відбуваються останнім часом в Україні.
2. Доцільність здійснення політики прискореної інтеграції України у глобальне економічне середовище.
3. Інституціональні форми інтеграції у світове господарство.
4. Сучасне світове господарство.

Рекомендована література: [12; 20; 26; 27; 29; 33].

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. – К.: Просвіта, 1996. – 80 с.
2. Закон України “Про стимулювання розвитку регіонів” від 20.12.2005 №3235-IV із змінами та доповненнями – ВР.
3. Указ Президента України від 28.04.2004 р. № 493 “Стратегія економічного та соціального розвитку України “Шляхом європейської інтеграції” на 2004-2015 роки”” .
4. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми “Збереження і розвиток трудового потенціалу України на 2008-2017 роки”.
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» : за станом на 8 верес. 2011р. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
6. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» / Відомості Верховної Ради України. – 2012. – N 19-20, ст.166.– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
7. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» : за станом 1 січ. 2011 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
8. Постанова «Про Премію Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій» / Кабінет Міністрів України; Положення, Опис від 01.08.2012 № 701. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/701-2012-%D0%BF>.
9. Агапова И. И. Институциональная экономика / И. И. Агапова. – М.: Экономистъ, 2006. – 254 с.
10. Азаров М.Я. Роль органів місцевого самоврядування у вирішенні питань соціально-економічного розвитку / М.Я. Азаров // Фінанси України. – 2007. – №3. – С. 3 - 14 .
11. Алімпієв Є.В. Національна економіка (конспект лекцій у схемах, графіках, таблицях): Навчально-методичний посібник. – К.: Університет економіки та права “КРОК”. – 2008. – 95 с.

12. Алімпієв Є.В. Національна економіка: Навчально-методичний посібник. – К.: Університет економіки та права “КРОК”. – 2007. – 56 с.
13. Васкес Иан Ключевая роль экономической свободы в условиях демократии / Васкес Иан // Вопросы демократии. – 2005. – №1. – С.10-16.
14. Вечканов Г.С. Макроэкономика: учебн. [для высш. учеб. зав.] / Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. – СПб.: Питер, 2006. – 544 с.
1. Галушка З. І. Розвиток теорії добробуту: суперечності чи неможливість прийняття ефективних рішень? / З. І. Галушка // Економічна теорія. – 2009. – № 1. – С. 22-29.
2. Гелбрейт Дж. К. Суспільство блага. Пора гуманності / Гелбрейт Дж. К. – К.: Скарби, 2003. – 160 с.
3. Гринів Л. С. Національна економіка / Л. С. Гринів, М.В. Кічурчак. – Л.: Магнолія, – 2006. – 464 с.
4. Гражевская Н. А. Обеспечение конкурентоспособности национальной экономики в глобальном постиндустриальном измерении / Н. А. Гражевская // Экономика Украины. – 2008. – № 9. – С. 54-63.
5. Даглас Норт Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Даглас Норт. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
6. Дікон Б. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Дікон Б., Халс М., Стабс П. – К.: Основи, 1999. – 346 с.
7. Длугопольський О.В. Роль інституту держави у формуванні концептуальних основ економіки добробуту: теоретико-методологічні підходи / Длугопольський О.В. // Научные труды ДонНТУ. Серия экономическая. – 2007. – №31-1. – С.257-263.
8. Економічна теорія : Посібник вищої школи / Воробйов Є.М., Грищенко А.А., Лісовицький В.М., Соболев В.М. / Під загал. ред. Воробйова Є.М. – Харків - Київ, 2003. – 704с.
9. Економічна теорія: Політекономія: підр. [для вищ. навч. закл.] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006, – 631 с.
10. Економічний потенціал регіону: пріоритети використання / – Школа І.М., Ореховська Т.М., Козменко І.Д., та інш. / За ред. І.М. Школи. – Чернівці, 2003. – 464с.

11. Єременко І.Ф. Комплексна система формування нових громадян України – основи розвитку економіки держави / Єременко І.Ф. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №2(68). – С.112-118.
12. Єщенко П.С. Сучасна економіка: навч. посібн./ Єщенко П.С., Палкін Ю.І. – К.: Вища шк., 2005. – 327 с.
13. Заблоцький Б. Ф. Економіка України / Б.Ф. Заблоцький, М. Ф. Покошко. – Л.: Новий світ, 2009. – 360 с.
14. Каракай Ю. Роль держави у стимулюванні інноваційної діяльності / Каракай Ю. // Економіка України. – 2007. – №3. – С.14 - 22.
15. Космидайло І.В. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення / Космидайло І.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №2(68). – С.20-27.
16. Кузьмін О.Є. Національна економіка: прикладний аспект: навч. посібник / О.Є. Кузьмін, У.І. Когут, І.С. Процик, Г.Л. Вербицька. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 132 с.
17. Кузьмін О.Є. Національна економіка: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, У.І. Когут, І.С. Процик, Г.Л. Вербицька. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 308 с.
18. Лютий І.О. Міщенко С.В. Вплив фінансового сектору на функціонування економічної системи / Лютий І.О. Міщенко С.В. // Фінанси України. – 2007. – №3. – С.4 - 29.
19. Національна економіка: навч. посіб. / В. В. Білоцерківець, О. О. Завродня, В. К. Лебедева та ін; за ред. В. М. Тарасевича. – К.: Центр, 2009. – 280 с.
20. Національна економіка: навч. посіб. / за заг. ред. НЗ5 В.П. Решетило; Харк. нац. акад. міськ. госп.- ва.– Х.: ХНАМГ, 2009. – 386 с.
21. Носова О. В. Інституціональні підходи до дослідження переходної економіки / О. В. Носова // Економічна теорія. – 2006. – № 2. – С. 25 -36.
22. Олейник А.Н. Институциональная экономика: учеб. пособ. [для высш. учеб. завед] / Олейник А.Н. – М.: ИНФРА – М, 2005. – 416 с.

23. Панухник О.В. Державна регіональна політика як засіб регулювання розвитку регіонів: проблеми становлення / Панухник О.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №7(73). – С.134-141.
24. Пустовойт Р.С. Теоретический анализ процесса институционализации в постсоциалистических экономиках / Р. П. Пустовойт, Н. А. Овчарук // Экономика Украины. – 2008. – № 6. – С. 14-26.
25. Сіденко В. Р. Потенціал економічного розвитку України в контексті європейської інтеграції / В. Р. Сіденко // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С.143-150.
26. Точилін В.О., Вербицький І.С. Моделі стратегічного планування: Світовий досвід та практика впровадження / Точилін В.О., Вербицький І.С. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №1(67). – С.109-116.
27. Хамініч С.Ю. Конкурентоспроможність національної економіки: особливості, пріоритети та проблеми / Хамініч С.Ю. // Актуальні проблеми економіки. – 2007.– №7(73). – С.20-27.
28. Чухно А. П. Институционализм: теория, методология, значение / А. П. Чухно // Экономика Украины. – 2008. – № 6. – С. 4 -13.
29. Шелудько Н.М. Грошово-кредитні важелі стимулювання інвестиційних процесів в Україні / Шелудько Н.М. // Актуальні проблеми економіки. – 2007.– №5(71). – С.179-185.
30. Шостак Л. Маркетинг як інструмент експансії національного господарства у світовому економічному просторі / Шостак Л. // Економіка України. – 2007. – №2. – С. 74 - 85.

ЛИСТ ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи

з дисципліни: «Національна економіка»

для студентів денної форми навчання

за напрямом 6.030504 – «Економіка підприємства»,

6.030509 – «Облік і аудит»

Укладач:

Большенко Світлана Федорівна

Відповідальний за випуск

І.А. Дмитрієв